

ANNALES SCIENTIA POLITICA

VOLUME 8, NUMBER 1, 2019

ANNALES SCIENTIA POLITICA

Vol. 8, No. 1, 2019

MARCHEVSKÝ, O.: About the 24th World Congress of Philosophy, Beijing, China.
(report). Annales Scientia Politica, Vol. 8, No. 1 (2019), pp. 68 – 71.

ONDREJ MARCHEVSKÝ

Institute of Political Sciences
Faculty of Arts
University of Prešov
Slovak Republic
E-mail: ondrej.marchevsky@unipo.sk

O 24. SVETOVOM FILOZOFICKOM KONGRESE, PEKING, ČÍNA

ONDREJ MARCHEVSKÝ

Institute of Political Sciences
Faculty of Arts
University of Prešov
Slovak Republic
E-mail: ondrej.marchevsky@unipo.sk

Počnúc rokom 1900 sa spravidla dvakrát v dekáde stáva svetový filozofický kongres miestom stretnutí pre tú časť svetovej populácie, ktorá sa vo svojom živote odborne, profesionálne, alebo tiež len vo voľnom čase venuje filozofii. Stálym organizátorom je Medzinárodná federácia filozofických spoločností (FISP), ktorá kongresy organizuje vždy v spolupráci s hosťiteľskou národnou organizáciou. Pre 24. Svetový filozofický kongres, ktorý sa konal 13. – 20. augusta 2018 bola touto organizáciou Pekingská univerzita, ktorá mala byť aj plánovaným miestom konania. Avšak mimoriadny záujem o účasť na kongrese prinútil organizátorov presunúť miesto konania do Národného kongresového centra, ktoré bolo pôvodne vybudované ako zázemie pre olympijské výpravy.

„Learning to be a Human“ bolo hlavným heslom, poslaním i tematickým určením kongresu. Akcentovaný bol dialóg medzi civilizáciami, ktorý by mal byť všestranne obohacujúci a to tak pre civilizačné spoločenstvá, ako aj jednotlivcov.

Jedným zo zámerov organizátorov, predovšetkým čínskej časti, bolo vytvoriť podujatie, ktoré by vo viac ako storočnej tradícii svetových filozofických kongresov nemalo obdoby.

Kongres v Aténach (2013) bol pozoruhodný a historicky rekordný viac ako trojtisícovou účasťou a prácou viac ako siedmich desiatok

tematických sekcií. O organizátoroch tohto kongresu je možné povedať, že ich zámerom nebolo len prepísať historické tabuľky, ale vytvoriť rekord, ktorý bude nielen ťažké, ba priam nemožné prekonať. Chceli byť skrátka historicky najväčšími.

Je možné konštatovať, že počtom viac ako 7000 účastníkov a prácou 99 tematických sekcií sa to podarilo.

Označením „historicky výnimočné“ bude možné určite označiť aj miesto slávnostného otvorenia. Za mimoriadnych bezpečnostných opatrení sa uskutočnilo v monumentálnych priestoroch Veľkej sály Ľudu, v ktorej prebiehajú zjazdy Komunistickej strany Číny. Miesto otváracieho ceremoniálu bolo účastníkmi hodnotené v širokej emocionálnej škále, jedinečnosť tomuto miestu neuprie ale nikto.

Bezpochyby jedinečným, no predsa akosi inak, bolo aj ďalšie miesto, rovnako sprevádzané bohatou škálou emočne podfarbených vyjadrení – „pivničný“ kongresový trakt. Predstavoval súbor troch desiatok zasadacích kóji s kapacitou približne dvadsať ľudí usporiadaných do šachovnicového pôdorysu. V nich prebiehali paralelne rôzne tematické sekcie. Ako pri každom podobnom podujatí, harmonogram práce je jedna vec, a možnosti moderátorov a účastníkov dodržať ho, to je vec úplne iná. Nebolo tomu tak ani počas tohto kongresu. Príspevky, či diskusie k nim boli prerušované

burácajúcim potleskom „odvedľa“ či temperamentnou argumentáciou hispánsko-amerických kolegov, ktorá bola prerušovaná bezradným „Gentleman's please!“.

Ako to býva už tradíciou, vlajkovou loďou kongresu boli pozvané plenárne prednášky účastníkov z celého sveta. Konali sa v hlavnej kongresovej sále (počas najbližšej olympiády bude v tejto miestnosti prebiehať zápolenie v curlingu). Ich obsahy boli simultánne prekladané do troch až piatich cudzích jazykov. Išlo o aspekt zabezpečenia, ktorý bol množstvom účastníkov veľmi pozitívne hodnotený.

Okrem plenárnych prednášok tvorili nosnú časť práce kongresu zasadnutia v sekciách a tiež tematické zasadnutia filozofických spoločností, ktoré mali možnosť naplánovať si svoje podujatia. Vlastným formátom boli aj sympóziá. To rozhodne najväčšie, ktoré sa ako jediné konalo na pôvodne plánovanom mieste – v kampuse Pekingskej univerzity – bolo venované 200. výročiu narodenia Karla Marxa.

Miestom podnetných diskusií boli práce okrúhlych stolov. V procese živých diskusií na vopred vymedzené témy sa formulovali štýlom akejsi komponovanej improvizácie – užívajúc pojmoslovie profesora Fujáka – perspektívy nových skúmaní a odborných partnerstiev.

Svoje miesto v programe mali aj prezentácie kníh rôznych proveniencií sprevádzané diskusnými komentármi k ich obsahu. Jednou z tých pútavejších bola tá k práci *America the philosophical*, ktorej autorom je Carlin Romano. Lákala názvom a tiež slovami *genuinely exciting and provocative*, ktoré na jej margo uviedol Umberto Eco. Carlin Romano pri svojej prezentácii prirovnal význam USA pre formovanie svetového filozofického diskurzu k tomu významu, ktorý ma pre formovanie svetových módnych trendov Taliansko a pre zimné športy Nórsko. Diskusie o filozofii v USA sa dotýkali aj úradujúceho prezidenta Donalda Trumpa. Bol označený prívlastkom „*Simply minded guy*“, ktorý je zdrojom búrlivých filozofických polemík. Jeho vyjadrenia a predovšetkým jeho krátke „posolstvá“ Amerike a svetu boli označené za stimul množstva štátno-právnych a sociálno-filozofických diskusií v USA.

Program kongresu bol obohatený aj o také tematické „špeciality“ akými boli napríklad: Filozofia a umelá inteligencia, Filozofia kognitívnych neurovied či tiež Filozofia pre deti a Filozofia jedla.

Ako bolo spomenuté, mimoriadny dôraz bol kladený na dialóg a možnosti jeho úspešnej realizácie. Tomu okrem iného zodpovedalo zloženie plenárnych prednášajúcich v jednotlivých dňoch. Medzi plenárnymi prednášajúcimi sa nachádzali spravidla zástupcovia aspoň troch kontinentov. Vymenovať všetky podnetné príspevky nie je možné, žiadalo by si to samostatné suplementum. Je ale možné spomenúť niektoré z nich. Prednáška Judith Butler priblížila zaujímavé pojednanie o absencii pojmu rodu v niektorých jazykoch, čo eliminuje možnosť širšie rozpracovávať danú otázku naprieč všetkými civilizáciami. Tu Weiming akcentoval význam konfuciánskeho spirituálneho humanizmu pre možnosť učiť sa byť človekom. Michael Beaney vychádzajúc vo svojej prednáške zo Schleiermacherovho *On the Different Methods of Translations* predstavil širokú škálu problémov a posunov v preklade medzi anglickým jazykom a čínskym jazykom. Jeho plenárnu prednášku by bolo možné vnímať ako doplnenie rozsiahlejšieho pojednania Barbary Cassin *Dictionary of untranslatables*.

Diverzifikovanú logicko-translatologicko-argumentačnú rozpravu predstavovala ďalšia z plenárnych prednášok. Realizoval ju Andrej Smirnov. Zaoberal sa prekladom arabskej terminológie a jej argumentačných dopadov na vymožiteľnosť trestu za konzumáciu alkoholických nápojov v moslimských krajinách.

O možnosti vzájomne viesť dialóg medzi kultúrami pojednával Paul Haely. Akcentoval význam hermeneutiky pre možnosť vzájomného poznávania kultúr prisudzujúc mimoriadny význam tzv. *hermeneutickej senzibilite*, ktorá by mohla priviesť k svetovému cieľu, ktorý nazval kozmopolitnou humánnosťou. Haely nastolil otázku, ktorá ostala otvorenou pre ďalšie premýšľanie auditória: Do akej miery je potrebné poznať inú kultúru aby sme s ňou dokázali viesť dialóg?

Pozoruhodnú sondu do dejín európskeho myslenia o človeku predstavila fínska filozofka Sara Heinämaa. Sústredila sa na posúdenie vplyvu filozofického odkazu Descarta a Kanta na vnímanie človeka, pričom k ich odkazu pristupovala ako k problému, či vernejšie referujú, nedostatku v dejinno-filozofickom vývoji kontinentálnej filozofie. Možnosť preklenúť problematické dedičstvo nachádzala v Husserlovej fenomenológii.

Liangkang Ni z Sunjatsen University v svojom príspevku *On the searching on me...* nastolil ako výzvu pre súčasnú filozofiu existenciou. Vstupné rámce prístupu k tejto výzve poňal plne v duchu kongresovej idey spájania civilizácií, kedy za možné východiská označil kooperáciu medzi filozofiou Husserla a učením Zen-budhizmu.

Ako „hlas Afriky na kongrese“ bol označený príspevok *otca africkej hermeneutiky kultúry*, tak býva nazývaný monsignor Teophilus Okeke z Nigérie. Prostredníctvom konceptu „ibo“ (názov pre Ja v jednom z afrických jazykov) predstavil africké vnímanie a prístup k otázke ľudského Ja.

Je možné podotknúť, že účastníci z afrického filozofického prostredia predstavovali skupinu mimoriadne aktívnych účastníkov diskusií v plenárnych prednáškach, teda aspoň tých, ktorých bolo časovo možné zúčastniť sa. Vo viacerých podobách znelo posolstvo, že o filozofickom odkaze africkej proveniencie ešte budeme veľa počuť. Ostáva teda len načúvať a tešiť sa.

Ak sa za tradične najpočetnejšiu delegáciu svetových kongresov zvyknú považovať ruskí kolegovia, tak na tomto kongrese neboli zastúpených v niekoľkých stovkách, ako to bolo napríklad v Soule roku 2008. V príspevkoch ruských kolegov boli badateľné dve dominantné línie. Prvú z nich by bolo možné nazvať ako nové čítanie a snaha o nové interpretovanie dejín ruskej filozofie. Vlajkovou loďou tejto línie boli bezpochyby príspevky Borisa Pružinina, dlhoročného šéfredaktora časopisu *Voprosy filosofii* a Tatiany Šcedrinovej. Tie odznali pod moderátorským vedením Evarta van der Zweerdeho, v súčasnosti jedného z najvýznamnejších neruských historikov filozofického myslenia ruskej proveniencie. Druhú líniu zastupovali nasledovníci učenia Nikolaja Fjodorova venujúci sa otázkam kozmizmu a transhumanizmu. Možno spomenúť príspevky Oľgy Masloboevovej či Alexeja Babenka. V spojení s ruskou filozofiou bolo zaujímavé sledovať, ako je toto filozofické myslenie skúmané čínskymi kolegami. Jednou z najvýraznejších postáv tohto štúdia je Zhang Baichun. Za mimoriadne hodnotný bolo možné považovať príspevok Zou Xiaojuan reflektujúci na americké pôsobenie Georgija Florovského.

S potešením možno konštatovať, že aj domáce, slovenské filozofické prostredie malo

nemalé zastúpenie. Mimoriadnu pozornosť si zasluhuje pôsobenie trojice slovenských autorov profesora Pavla Dancáka, docenta Michala Valča a doktorky Kataríny Valčovej. Bezprostredne po slávnostnom otvorení kongresu viedli jedno zo zasadnutí členských spoločností FISP-The Council for Research in Values and Philosophy venované problematike hodnôt v súčasnom globalizovanom svete. V sekcii venovanej významu bytia človekom z pohľadu pragmatizmu realizoval svoju pozvanú prednášku profesor Emil Višňovský. V sekcii environmentálnej filozofie predniesol svoj príspevok Richard Sťahel. Profesor Roman Králik, ďalší zo zástupcov Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, svoj príspevok prezentoval v sekcii venovanej odkazu Kierkegaarda. Doktor Ľuboš Blaha bol podľa programu kongresu účastníkom práce dvoch okrúhlych stolov, jeden bol venovaný sociálno-demokratickému mysleniu a druhý súčasnému marxizmu. Prešovská univerzita v Prešove bola zastúpená okrem profesora Dancáka aj doktorom Ľubomírom Dunajom a v sekcii ruskej filozofie prezentoval svoj príspevok autor tohto textu.

Neoddeliteľnou súčasťou kongresov je aj zasadnutie Valného zhromaždenia FISP, ktoré sa konalo v kampuse Pekingskej univerzity. Zastúpených bolo viac ako 100 spoločností z celého sveta. Okrem hodnotenia výsledkov činnosti FISP je dôležitou súčasťou zasadnutia je voľba členov výkonný výbor a nového prezidenta, ktorým sa stal Luca Maria Scarantino z Talianka. Profesor Scarantino v odstupujúcom vedení FISP, ktoré viedol Dermot Moran zastával funkciu generálneho sekretára.

S potešením možno konštatovať, že historicky prvýkrát malo na zasadnutí Valného zhromaždenia FISP svojho delegáta s plným hlasovacím právom aj Slovenské filozofické združenie pri SAV. Je možné nádejať sa, že raz by aj naše slovenské združenie mohlo byť zastúpené vo Výkonnom výbore FISP. V súčasnej situácii nie je tento cieľ naplniteľný z jedného dosť zásadného dôvodu a to dôvodu finančného. Zasadnutia Výkonného výboru sa spravidla konajú striedavo v niektorej z členských národných organizácií. Účasť je v réžii samotných členov výboru. FISP poskytuje za istých okolností príspevky na cestovné náklady, nikdy však neuhrádza celé náklady umožňujúce účasť. Zatiaľ je možné len dúfať, že hlasy z prostredia Rady slovenských vedeckých spo-

ločností hovoriace o vytvorení fondu podporujúceho účasť vo vedení vedeckých spoločností na svetovej úrovni sa stanú v dohľadnom čase aj realitou.

Každé zo zasadnutí Valných zhromaždení so sebou nesie ešte jednu zásadnú voľbu. Voľbu krajiny, ktorá bude organizovať nasledujúci svetový filozofický kongres. Aktuálne polojubilejný 25. ročník. Záujem organizovať toto podujatie predstavili štyria kandidáti: Melbourne, Tokio, Teherán a Rio de Janeiro. Melbourne a Tokio mali od prvých dní rozsiahlu informačnú a reklamnú kampaň medzi všetkými účastníkmi kongresu, ktorá bola doplnená pútavo pripravenými prezentáciami, obzvlášť v príde austrálskej delegácie. Naopak, Teherán sa spoliehal len a výlučne na prezentáciu počas zasadnutia Valného zhromaždenia. Vo svojej prezentácii kládli dôraz na vnímanie Iránu ako filozofickej krajiny, v ktorej sú každý týždeň v celoštátnej televízii prezentované relácie venované filozofii. Zdôraznili obľúbenosť študijného odboru filozofia, pričom akcentovali fakt,

že väčšiu časť filozofického študentstva tvoria ženy. Tieto motívy ale neboli nijak reflektované v diskusii k iránskej kandidatúre. Predmetom ostrej kritickej reflexie boli otázky dodržiavania ľudských práv, práv žien v Iráne, nekompatibilnosť platobných systémov, problém s cestovnými vízami. Ten má dvojakú povahu. Jednak je pomerne náročné tieto víza získať a druhým problémom je, že ich umiestnenie do cestovných dokladov môže spôsobiť problémy až zamietnutia vstupu do krajín akými sú napríklad USA, Kanada, Británia či Izrael.

Rio svojou prezentáciou pripomínalo vlastivedno-filozofickú črtu Brazílie. Predmetom ostrej kritiky prevažne hispánsko-amerických delegátov bolo zavádzanie kandidátskej krajiny o bezpečnostnej situácii v mieste plánovaného konania kongresu.

Do druhého kola hlasovania postúpilo Melbourne a Rio de Janeiro. Voľba delegátov vrátane hlasu slovenského padla na Melbourne, ktoré bude organizovať kongres v roku 2023.